

JÄRJESTÄ JUHANNUSJUHLAT!

SISÄLLYSLUETTELO

- ✿ LEIKI JA LAULA
- ✿ LAUSU JUHANNUSRUNO
- ✿ RAKENNA KOKKO
- ✿ HAAVEILE JA LUE ENTEITÄ
- ✿ KERÄÄ KUKKIA TAI SIDO KUKKASEPPELE
- ✿ KATA PÖYTÄ JA SYÖ HYVIN
- ✿ UI JA SAUNO
- ✿ TESTAA JA KILPAILE
- ✿ KATSO FILMEJÄ JA KUVAKOOSTEITA
- ✿ MENE METSÄÄN
- ✿ LUE JA OPI
- ✿ KERRO JA DOKUMENTOI
- ✿ MUISTA TURVALLISUUS!

OSALLISTU PERINTEEN JATKUMOON

Tervetuloa tutustumaan juhannusperinteisiin ja luomaan uusia perinteitä. Kutsu ystäviä ja sukulaisia mukaan ja #JÄRJESTÄ JUHANNUSJUHLAT - etäisyydet ja rajoitukset toki huomioiden!

Tästä tiedostosta löydät vinkkejä juhannuksenviettoon kotona, mökillä, veneessä tai missä ikinä oletkaan. Koska Seurasaaren juhannusjuhla jää poikkeusolojen vuoksi järjestämättä rohkaisemme sinuakin rakentamaan oman kokon, testaamaan juhannustietojasi, katsomaan juhannusfilmejä, tutustumaan juhannuskirjallisuuteen ja järjestämään juhannusjuhlat.

www.seurasaarisaatio.fi
www.juhannusvalkeat.fi

Seurasaarisäätiö on yleishyödyllinen kulttuurisäätiö, joka tekee työtään Seurasaaren hyväksi.

HYVÄÄ JUHANNUSTA!

LEIKI JA LAULA

Mikäpä toisi parhaiten juhannustunnelman kuin laulut ja sävelmät. Suomessa tunnettuja juhannuslauluja ovat esimerkiksi Suvivirsi, Kesäillan valssi tai Heilu keinuni, korkealle.

Keinu, kiikku tai keiju

Keinumäet ja tanssikalliot ovat ikimuistoisia kokoontumispaikkoja. Keinutyyppejäkin tunnetaan Suomesta useita. On olemassa esimerkiksi aisakeinu, kelakeinu ja nuorakiikku. Keinumiskulttuuri on osa aineetonta kulttuuriperintöämme, joka elää tänäkin päivänä. Entisaikaan keinumisaika alkoi pääsiäisenä ja jatkui helluntaina, juhannuksena sekä pitkälle syksyyn asti.

Rakenna sinäkin juhannukseksi keinu. Yksinkertaisimmillaan voit rakentaa sen tukevasta narunpätkestä ja lankusta.

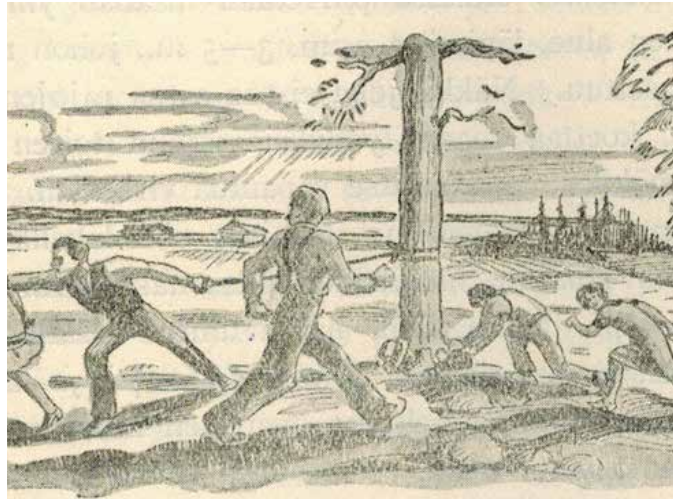
Kuva 11. Kaksivartinen pylväskiikku.

Rakenna hypinlauta. Hypinlautaa rakentaessa tarvitset pitkän lankun ja alustan, jonka päällä lankku liikkuu hypätessäsi ylös ja alas. Sijoita hypinlauta turvalliseen paikkaan.

Ota vanhat pussilakanat käyttöön ja järjestä **pussihyppelykisat.**

Nuoranäkkisillä -leikin ohjeet:

Kiinnitä puuhun parin metrin pituinen naru ja kasaa puun juurelle erilaisia tavaroita, jotka edustavat ”näkin aarteita”. Valitkaa joukostanne ensimmäinen näkki, joka vartioi aarteita narun toista päätä kiinni pitäen. Leikki alkaa, kun leikkijät tavoittelevat aarteita itselleen ja näkki koettaa koskettaa aarteiden ”varastajaa”. Jos kosketus onnistuu, tulee kiinni otetusta uusi näkki. Jos leikkijät onnistuvat varastamaan kaikki aarteet, tulee näkistä uudestaan näkki. Näin leikkiä jatketaan, kunnes alkaa uusi leikki.

LAUSU JUHANNUSRUNO

KESÄYÖ

Oi, onnellinen on sydän,
joka rauhaa juoda saa
ja tuntee kesäyön onnen,
kun tuomet tuoksuaa,

ja niityt hämyssä nukkuu
ja vaiti on metsä, maa,
ja jostain lahden takaa
ruisrääkkä kaihertaa.

Se ei voi enää mitään saada,
ei mitään kadottaa,
joka tuntee kesäyön onnen,
kun tuomet tuoksuaa.

Lauri Pohjanpää

JUHANNUSTULILLA

Iloinen valkea kalliolta leiskaa,
Nuoret näin yhtyen kesäyössä teiskaa
Näin, näin, riemulla riennetään,
Mittumaarin lehtimajan alle leikkimään,
Niin, niin leikkimään.

Ohra, ruis helimoi kultavainiolla,
Torpparin ja talokkaan on aivan hauska olla,
Myllyt jyviä jyskyttää,
Maltahista oltta saadaan, mitä rästiin jää!
Niin, niin, mitä jää.

Iloinen valkea sammalissa loistaa,
tyttö nyt, poika nyt katsoo toinen toistaan,
Tuu, tuu tyttöni piiriin pois,
Eihän muuten, eihän muuten mittumaari ois,
Niin, niin, eihän ois!

NYTHÄN ON TAASEN

Ja nythän on taasen juhannus,
Ilon aika se meille koittaa,
Limokujassa linnut veisailee
ja karjan kellot ne soittaa.
Nyt on juhannus
Suvi-juhannus
Nyt on leikin ja lemmen aika!

Kedon sirkat ne viulua vinguttaa
Kun ahvenet porskivat vettä,
Vesiperhot, hyttyset piiriin käy
Ja mettiset etsivät mettä,
Nyt on juhannus
Suvi-juhannus
Nyt on leikin ja lemmen aika!

Pojat tuomenterttuja kasaan saa,
Kuka painuisi pirtin loukkoon,
Nyt laulelemaan, nyt naurelemaan

Iloparvessa neitojen joukkoon,
Nyt on juhannus
Suvi-juhannus
Nyt on leikin ja lemmen aika!

Larin-Kyösti

JUHANNUS

Minä avaan syömeni selälleen
ja anna päivän paistaa,
minä tahdon kylpeä joka veen
ja joka marjan maistaa.

Minun mielessani on juhannus
ja juhla ja mittumaari,
ja jos minä illoin itkenkin,
niin siellä on sateenkaari.

Eino Leino

RAKENNA KOKKO

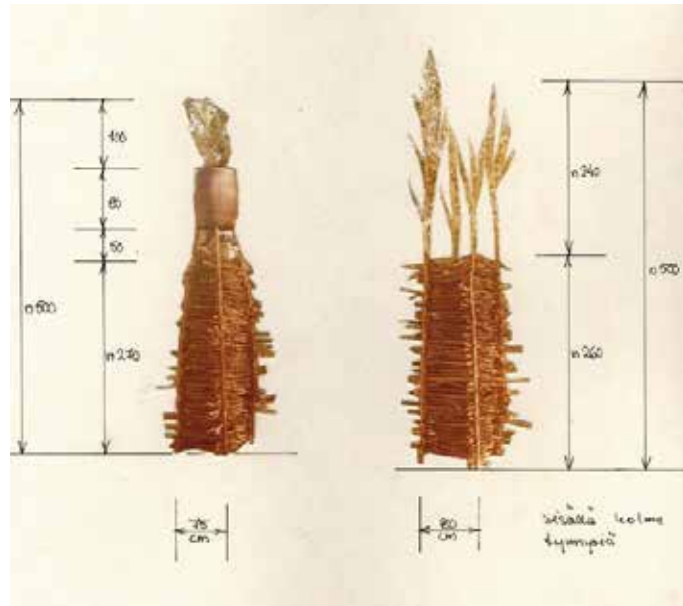
Elävä tuli on vaikuttava ja pysäyttävä elementti, joka koskettaa useita aistejamme. Kokon räiske, kauniisti väriä vaihtava liekki ja savun tuoksu tuovat mieliimme muistoja ja samalla uusia mieleenpainuvia elämyksiä.

Juhannuskokkoja poltettiin usein avoimilla paikoilla, vesien äärellä ja kallioilla. Tavan yleisyydestä kertovat lukuisat kokko- ja juhannuskallioiksi nimetyt paikat, joita Kotimaisten kielten keskuksen nimiarkistosta löytyy peräti 562. Valtaosa paikoista sijaitsee kokkoperinteen ydinalueella Itä-Suomessa, mutta myös pääkaupunkiseudulla on juhannus- ja kokkokallioita esimerkiksi Vantaan Kuninkaalassa, Espoon Storaksenmäellä sekä Helsingin Oulunkylässä.

Karjalan kannakselta tunnetaan kokkotyyppi, jonka rakentaminen on helppoa.

Etsi turvallinen hiekkamaasto, johon kokon voi rakentaa. Lyö maahan neljä reikää ja aseta reikiin 7-9 metrisiä sääripuita. Sääripuut voit tehdä karsituista koivunrangoista tai männynoksista. Lado sääarten väliin niin, että sääret muodostavat kehikon. Täytä kehikko kuivilla risuilla, tuohen käppyröillä, kuivilla lehdeksillä ja tervaksilla. Sido sääripuut yhteen kokon latvasta. Varaa lähistölle vettä tai jauhesammutin.

Sytytä kokko latvasta käsin tuohesta tehdyllä vihkolla. Kokkoa sytyttäessäsi huomioi tuulensuunta itsestäsi poispäin. Tarkista Ilmatieteenlaitoksen sivuilta, onko metsäpalovaroitus annettu. Jos tulta ei saa sytyttää, pidä kokkonäyttelyä.

HAAVEILE JA LUE ENTEITÄ

Näillä ohjeilla voit varmistaa tulevan lempesi, hyvinvointisi tai varautesi.

"Juhannusyönä piti mennä nukkumaan kupariraha pään alla. Aamulla noustua oli sen niminen mies, joka ensiksi tuli vastaan, asianomaisen tuleva puoliso."

- Valtimo

"Juhannusiltana nukkumaan mennessä käännettiin vasemman jalan sukka nurin, ja sen kantapäähän pantiin viiden pennin raha. Sukka vedettiin vasempaan jalkaan. Sen jälkeen ei saanut enää mitään puhua. Unessa näki tulevan sulhasensa."

- Ruovesi

"Juhannusyön kastetta koottiin lakanalla. Sitä käytettiin lääkkeenä. Kaste oli otettava ennen auringon nousua."

- Sääksmäki

"Jos kahdentoista aikaan juhannusyönä menee neljän tien risteykseen ja siellä huutaa pirua, se tulee siihen ja antaa semmoisen rahan, joka pysyy omistajallaan, antaisi hän sen kelle tahansa."

- Mouhijärvi

"Kun juhannusyönä näkee aarnitulen palavan, niin jos se on keltainen, pitää siihen heittää kultahara, mutta jos se on valkoinen, niin hopearaha. Silloin aarre tulee siihen."

- Iitti

KERÄÄ KUKKIA TAI SIDO KUKKASEPPELE

KERÄÄ

erilaisia kukkia maljakkoon ja tuo koivun ja pihlajan oksia niiden seuraksi.

SIDO

erilaisista kasveista kukkaseppele.

VARAA

yöksi tyynyn alle 7 tai 9 kukkaa.
Näin voit nähdä tulevan puolison.

HULTBRÄKEN, DRYOPTERIS PHEGopteris (L.) C. CHR.

KATA PÖYTÄ JA SYÖ HYVIN

Juhannusruoat olivat entisaikaan riippuvaisia luonnosta ja vuodentakierrosta. Maitoruokia valmistettiin paljon, sillä talvikauden ummessa olleet lehmät, tuottivat vasta poikimisen jälkeen maitoa. Juhannus olikin käännekohta Pohjolan ruokataloudessa. Maito- ja muna-ruokien lisäksi suosittiin vilja- ja kalaruokia. Lisäksi paistettiin juhannusrieskaa, valmistettiin kokkelipiimää ja juhannusjuustoa. Myös pannukakut ja muurinpohjaletut kuuluivat juhlapöytään. Kotitekoisiin juhla juomia olivat sahti tai olut sekä ruoan jälkeen tietysti kahvi.

Kata juhlapöytä pihalle tai varta vasten rakennettuun lehtimajaan. Valmista ainakin pannukakkua ja maista kokkelimaitoa.

PIRKON PANNUKAKKU

4 dl jauhoja
1 1/2 dl sokeria
1 tl leivinjauhetta
1 tl suolaa 1 tl vaniljasokeria
8 dl maitoa
2 munaa
100 g voita

Sekoita kuivat ainekset kulhossa. Lisää seos munamaitoseokseen ja lisää lopuksi sulatettua voita. Kaada taikina pellille ja paista noin 30 minuuttia 200-225 asteessa, uunin keskitasolla.

Tällä ohjeella leivotaan Kahvihuone Mieritzin pannukaku Seurasaarella.

KOKKELIMAITO ELI JAMAKKA ANTREASTA

1 l maitoa
1 rkl viiliä
½ l maitoa

Sekoita ruokalusikallinen viiliä kädenlämpöiseen maitoon uuniastiasissa. Anna maidon viiltä eli jamoa yön yli huoneenlämmössä. Viillä viiltynyt maito veitsellä neljän sentin välein ristikolle ja irrota viili astian reunoilta. Tällöin hera erottuu paremmin. Paista viiliä 100 asteessa tunnin verran vesihauteessa tai ilman. Kun kokkelipalat kiintyvät ja painuvat astian pohjalle, ne ovat parhaimmillaan. Anna jamakan jäähtyä ja kaada hera pois. Sekoita jamakkakuutiot maitoon.

Kaada maito kokkelien päälle juuri ennen nauttimista, sillä muuten maitoon tulee hapahko maku. Tämä maku ei ole pahasta, vaan se muistuttaa hieman piimän makua.

Lähde: Kolmonen, Jaakko, Karjalan ja Petsamon pitäjäruoat. Patakolmonen Ky, Helsinki 1987.

UI JA SAUNO

Juhannussaunan tunnelmaa ei voita mikään. Lämmitä siis sauna ja sido koivunlehdistä vihta tai vasta. Puhahda myös veteen. Vedet ovat jo niin lämpimiä, että arkajalkaisinkin uimari uskaltaa virkistäytyä joessa, järnessä tai meressä.

Kuva: wikipedia

TESTAA JA KILPAILE

Testaa tietosi leikkimielisessä juhannusvisassa.
Pyydä myös ystäviä mukaan ja järjestä kilpailu!

Juhannusvisa suomeksi:

<https://app.ex.co/stories/ailans10/p-ivin-juhannusvisa>

The Finnish Midsummer Quiz in English:

<https://app.ex.co/stories/ailans10/the-finnish-midsummer-quiz>

Kerää perheen, asuin- tai mökkikuntasi juhannushistoriaan liittyviä kysymyksiä,
järjestä kilpailu ja testaa osallistujien muistoja.

Jos vastaaminen on vaikeaa, lue lisää Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tuottamasta tietopaketista.

<https://www.finlit.fi/fi/tietopaketit/vuotuisjuhlat/juhannus#.Xt56wi0vGL8>

KATSO FILMEJÄ JA KUVAKOOSTETTA

Arkistonauhoilta voit katsoa miten suomalaiset ovat aiemmin viettäneet juhannusta.

Juhannus Helsingissä vuonna 1949 houkutteli ihmisiä puistoihin ja uimarannoille.
Yle Arkisto.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/09/10/juhannus-helsingissa-1949>

Juhannusyö Aavasaksalla vuonna 1946. Yle Arkisto.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2006/09/08/juhannusyo-aavasaksalla-1946>

Juhannus Seurasaarella. Yle Arkisto.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2007/06/15/seurasaaren-juhannus>

Suomi juhlii. Mirja Metsolan dokumentti. Yle Arkisto.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2008/06/17/suomi-juhlii-juhannus>

MENE METSÄÄN

Pohjolan luonto saavuttaa kasvuvoimansa lähes koko maassa juhannukseen mennessä. Mene siis metsään ja kuuntele luonnon ääniä.

LUE JA OPI

Tutustu juhannusaihetta käsittelevään kirjallisuuteen. Tutustu ainakin näihin teoksiin:

EKSTRÖM, KJELL, Eckerös midsommarstänger. Eckerö 1990. 15 s.

INHA, I. K., Juhannuksena 1892. – Rovaniemen kuvauksia. Jyväskylä 1995, s. 75-79. Julkaistu kirjassa Suomen maisemia 1909.

KARJALAINEN, SIRPA - KORHONEN, TEPPO - LEHTONEN, J. U. E., Uusi ajantieto. Porvoo 1989, s. 168-183.

KORHONEN, TEPPO, Juhannus. Kalevalaseuran vuosikirja 59 (1979), s. 144-154. Helsinki.

NIEMELÄINEN, PÄIVYT, Helsinkiläisten juhannusruuat. – Uusimman ajan etnologinen tutkimus taajamissa ja kylissä: seminaari 4.8.2.1974 / toim. Niilo Valonen, Pirkko Kovalainen. Helsinki: Helsingin yliopisto 1974, s. 133-138. Helsingin yliopiston kansatieteen laitoksen toimitteita 1.

NIRKKO, JUHA (toim.), Juhannus ajallaan. Juhlia Vapusta Kekriin. Suomalainen Kirjallisuuden Seuraa. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2004.

VILKUNA, KUSTAA, Vuotuinen ajantieto. Vanhoista merkkipäivistä sekä kansanomaisesta talous- ja sääkalenterista enteineen. Helsinki 1950. 364 s.

VIRTANEN, LEEA, Suomalainen kansanperinne. Suomalaisen Kirjallisuuden toimituksia 471. Porvoo 1988, s. 134.

VUORELA, TOIVO, Suomalainen kansankulttuuri. Porvoo 1975.

KERRO JA DOKUMENTOI

Kerro sukulaisillesi ja seurueellesi tarina tai muisto mieleenpainuvimmasta juhannuksestasi. Halutessasi voit osallistua kirjoituskeruihin. Näin muistosi tallentuvat tuleville sukupolville.

Kokoilla. Muistitiedon keruu kokon rakentamisesta ja polttamisesta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

<https://www.finlit.fi/fi/arkisto/keruut/kokoilla#.Xt50fy0vHGI>

Koronakevät. SKS kerää kokemuksia koronaviruksesta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

https://www.finlit.fi/sites/default/files/mediafiles/koronakevat_paivitetty070420.pdf

Hur ser det ut? Social distansering i fest och vardag. Svenska litteratursällskap i Finland.

https://www.lyyti.fi/reg/Hur_ser_det_ut

MUISTA TURVALLISUUS!

Korona-aika on tuonut ohjeistuksia ja sääntöjä kesän viettoon. Seuraa tiedotusvälineistä uusimpia tiedotteita ja muista säilyttää riittävä etäisyys.

Ohjeita kansalaisille koronaviruksesta

<https://www.kanta.fi/web/guest/korona>

Ajankohtaista koronaviruksesta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19>

ASIASANOJA

#aarnitulet

#juhannuskallio

#juhannuskirkko

#juhannuskokko

#juhannusmorsian

#juhannussalko

#juhannustaiat

#juhannusvalkeat

#juhannussauna

#keskiyön aurinko

#midsommar

#Seurasaari